

MILOVAN MIKOVIĆ

A szabadkai erőd éji sötétben

Éjjel erődöt próbálgatod,
A Szent Márk teret áthaladod
Velence merül el benned.
Alakod a víz felett
Fakul a reggeli légben.

Álmodban egy lovas követi.
Íme, a városhoz közelít,
Elvarázsolva a sztyeppe mérettől.
A rejtőzködő erőd hídja mellett
Parázsba hunynak az őrtüzek.

Falairól a te szemeid szűrődnek
a tenger felett hulló sűrű esőcseppek közé,
a ködbe és a télbe, mely köveket farag.
A határőrök elszunnyadtak a paliszád alatt,
Barmok mardossák a rapacsos falat.

Az úton, amelyen visszaérkezel,
Csak a karóba húzott élőket számolod.
Az akasztottakat még hozzáadod.
Meg a felhőket.
És a szalonka hangját ott fenn,
a hímporos ködben.
Meg az utakat.

A Szabdkáról leszoktató egyesület utasításából

Nem adtam át azt az üzenetet,
mert nem tudtam, kinek.*

*A legfontosabb – ésszerűen cselekedni!
Az életbe kapaszkodó emlékek
– létét lerövidíteni. Lefejezni őket!
Az akaratosakat eltaposni könnyörtelenül.
Utána megrajzolni a madarat, mely repül
és a homokos sétányon
hosszú útra indulni.
Azokhoz csatlakozni,
kik kiárusítanak mindent, mi nem az övék.
Szótlanul nézni a szitáló esőt,
a ködös távolban megbúvó hegyet
melyet a hó befed.
S ahol zászlók lobognak a szélben.
Meggvárni az éjt,
rémületben sietni
– mert még valaki a halálban helyünket el találja foglalni.*

* Cvijeta Zuzorić raguzai nemes hölgy naplója, 1581. április 12-én, Luka Paljetka átköltésében

A tolvaj verse

*Furem Augustinum dictum de Zobotka, mindenki csak így ismer téged.
Utoléri végzetük a halakat, a növényeket: pusztulnak, s az éj elnyeli
[az álmokat.*

*Réti idill: gólyák kelepelnek
Egy lápon, én meg csak állok, állok, állok
Melletted és lesem az esti árnyakban rejtező napot.*

*Augustinum, te tolvaj, ki hangtalanul és ruhátlanul mászol ki az iszapból,
Utad a történelemben vezet. Erre-arra menekülsz, de nézd:
Gyönyörű a város, ha megtelik fénnel,
Ugyanakkor bennünk hóvihár tombol, a lejtős utcán meg fagy honol.
S a fény, mely néha lágyan pislákol hajnalig,
Tudja: eljő a villamos és csilingelni fog. És csak csilingel. De hogy!
Itt meg egy utas áll, galagonyára támaszkodva vár.
Nagy csokorral a Bajaiba készül. Lehunyt szemekkel vár, rendületlenül.
Unottan merül el a reggeli csendben, melyben az álom és a való fut egybe.
Miközben anyókák imádkoznak: az Atya s a Fiú nevében dobog szívük
[e hajnalon.*

De az a valaki gyermeki kacajjal a mellében

*Eme teherrel lesi a meg nem születetteket és hallgatja a némákat. Elvinné
[a hangomat.*

*Zakatoló lihegéséből nőjön gólyaorr és kutyatej.
Az ég sebei megnyílnak felettünk
Béna csend ítélőbírája legyen.
Ott az írás is róla. Meg kenyérmorzsa és fakó borfolt az asztalon.
Talán a megfáradt szomorúság ring a régi hintaszékben.
Képzeld, Augustinom, milyen mélyen hallgatnak az órák és a harangok
Amíg én álldogálok, állok itt, hol napokig neveltünk, nőktől, szavaktól
[részegen.*

Az üresség palicsi nyomai

*Sem a Nap, sem a szél, sem a bimbók, sem a sirályok,
sem a világoszöld hullámok és sötéten vizes nyomuk a parton,
melynek tövében ikrát raknak a halak,
néha levegőért a felszín fölé ugranak,
Sem azok a csodák, míg nem párosodnak a szalonkák,
Sem a nádas, sem a kukacok, de még a madarak sem a bokrokon,
sem kusza nyomaik a talajon,
Sem a fű illata nem sejteti azt,
mi nem látható e vízben,
mely egykoron nyaldosta a városfalakat.
Egybefolyt a lápokkal, reggelente és alkonyatkor hullámozóan,
Déltájt békésen ringatóan, elterülve mindenütt.
Az emberek tudtak vigyázni, mindentől óvták magukat,
s ezért még napnyugta előtt bezárták a városkapukat.
Még mielőtt a lápokról dühödt szörnyetegek és sárkányok
támadtak volna csavargókra, hontalanokra,
vagy távoli tartományokból érkező titokzatos utazókra,
kik nappal gyermekekre, jószágra lesnek, kerülve a kelepcéket,
éjjelente meg magtárakat fosztogatnak, gyújtogatnak, rabolnak nőket.
Róluk az öregek telente a tűz mellett regéket szőnek.
Hajnalban még a legügyesebb nyomkövetők sem lelik őket,
kik kutatnak utánuk lankás irtványokon halászladikokból.
S ha mégis elcsúsznak egy kimerült, beteg, bűzös útonállót,
csikorgó fogak közül szitkokat szórva vennék körül,
szablyával szabdalva szét a gazt behúzott farkú kutyák között.
A városkapu előtti bitó csak a híresek kiváltsága volt.
Közülük néha egynek-egynek fejét vették s karóra tűzték.
E foszladozó fejek az éjjeli öröket sem hagyták nyugton,
táplálták a tüzet, köhécseltek és nyelték a füstöt.
Meg ébresztgették egymást, fel-fel keltek a törött szalmáról,
olajat töltve a mécesbe, majd égő szemekkel hajnalig lestek a várfalakról.
Sehogyan sem indult be a mese régi hadjáratokról,
és az álom is csak a nap első sugaraival győzedelmeskedik felettük.
Égészen addig, míg a kanyargó part nádasában egyikük
álomittasan egy foltot nem fedez fel, melyből lassan lovas léssen.*

Te mindig szomorú Szabadka, te butuska

1.

*Ki az, ki a városhoz közelít,
melyet remegés morzsol szét?
Ki tér be
kilépve hét kapuján?
Lépése nyugodt, csendes, visszahúzódo.
Borospohárban szunnyad,
Üres belei puffadtak, a magány átka nyomja.*

2.

*Veszélyes ugye, vagy mégsem?
Lehet-e tudni előre?
Ha valaki földön hagyja el,
visszatérhet-e levegőben?
Vajon neki, a megbízhatónak,
tolvajok húzzák szét az éveit?
Mikor értek véget kínjai?*

3.

*A csillogó kandeláberek alatt
sebes léptű alakok osonnak,
megalkuvásra készek, a vágyak
pedig a teknős páncélja alatt dagadnak.
A csábítók, kiknek fogait elnyelték a szavak,
(a szorgos, porfelhő formájú szemetesek mellett)
mindenki előtt épp most fejet hajtanak.*

4.

*Pedig kikerülhette volna a város kapuját,
Ha kényelmesen, vonaton utazna
– legyen akár katona –
majd az első alkonyban, óvatosan,*

tüzes vérenek hódolva,
pincétől pincéig lopózva,
a bűn ösvényén járva
a városban szertefolyva.

5.

Arról eddig egy szó sem esett,
hogy itt valami veszedelem lehet,
ne adj Isten, halottak, tetemek
(mik vannak, ha elsőként katonák
és hozzájuk hasonló dögök szólalnak meg)
a glédicsek tövisei
és az őszig megdagadó
sötétbarna galagonyák alatt –
mindent belepne a gyom.
Még a szagos here sem virágozna kifeszítve nekik.
Talán csak barnára füstölnék csontjaik.

6.

Pedig ha szívedre hallgathatnál!
És megnéznéd a sok kukacot meg hangyát,
amint szorgoskodnak, szétrágnak és
háttukon cipelnek mindent, mi útjukba kerül,
Egészen a hosszú, üres út végéig,
addig a drogériáig, aki
(végtelen végig, vagy ki tudja meddig)
kanalával levest mer s bőszen szürcsöli.

7.

Amikor pedig az ő zsarátnoka is leég,
megmozdul a lég,
s bármekkora legyen a ricsaj, a zaj, a sokadalom,
rendezetlen sorokban
mindenki visszatér oda, honnan jött egykoron,
és
ismét áthalad
a városkapuk, mind a hét alatt,
s kijőve

*lehetővel rajta nyomot hagy
(talán épp akkor lép ide be?)
majd elindul a megnyugvás felé,
melyet a halál sötét fátyla hoz elé.*

Fordította: MÁCSAI TIBOR

